



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 460/2019
03.10.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Божидара Вујичића и др Илије Зиндовића, чланова већа, у правној ствари тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Сергеј Ђуретић, адвокат из ..., против туженог ББ, чији је правни следбеник ВВ, чији је пуномоћник Марко Репић, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду и враћања на рад, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1873/16 од 31.08.2018. године, у седници одржаној 03.10.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1873/16 од 31.08.2018. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 2469/13 од 11.06.2014. године, ставом првим изреке одбијен је тужбени захтев којим је тужилца тражила да се поништи решење правног претходника туженог, број .. од 28.04.2010. године, којим је тужилци отказан Уговор о раду број ../07 од 01.12.2007. године због проглашења технолошким вишком и радни однос јој престао 27.04.2010. године, те да се обавезе тужени да тужилцу врати на рад на радно место оператера у ОЦ Сектору ... или на друго радно место које одговара њеној стручној спреми, знању и способностима. Ставом другим изреке обавезана је тужилца да туженом накнади трошкове поступка од 262.500,00 динара са каматом по Закону о висини стопе затезне камате почев од 11.06.2014. године па до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1873/16 од 31.08.2018. године, ставом првим изреке укинута је првостепена пресуда. Ставом другим изреке усвојен је тужбени захтев тужилце, те је поништено решење ББ, правног претходника туженог, број .. од 28.04.2010. године, којим је тужилци отказан Уговор о раду број ../07 од 01.12.2007. године због проглашења технолошким вишком и радни однос престао 27.04.2010. године, те је обавезан тужени да тужилцу врати на рад на радно место оператера у ОЦ Сектору... и да јој накнади трошкове првостепеног поступка од 211.500,00 динара. Ставом трећим изреке одбачена је као недозвољена тужба тужилце у делу тужбеног захтева којим је

тражила да се обавезе тужени да је врати на друго радно место које одговара њеној стручној спреми, знању и способностима. Ставом четвртим изреке обавезан је тужени да тужиљи накнади трошкове поступка по жалби од 105.000,00 динара. Ставом петим изреке одбијен је захтев туженог којим је тражио да се обавезе тужиља да му накнади трошкове првостепеног парничног поступка од 262.500,00 динара са каматом по Закону о висини стопе затезне камате почев од 11.06.2014. године па до исплате, као и трошкове другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Тужиља је поднела одговор на ревизију туженог.

Испитујући побијану пресуду у смислу одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11 ... 87/18), која се примењује на основу члана 506. став 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11 ... 87/18), Врховни касациони суд је нашао да ревизија туженог није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. У поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог закона, због чега нема ни повреде из члана 374. став 1. ЗПП, на коју се ревизијом такође указује.

Према чињеничном стању утврђеном по одржаној расправи пред другостепеним судом, тужиља има трогодишњу стручну спрему ..., а код правног претходника туженог радила је на пословима оператера у ОЦ Сектору ..., правни претходник туженог је донео решење 28.04.2010. године којим је тужиљи престао радни однос закључно са 27.04.2010. године, односно даном достављања тог решења, применом члана 179. тачка 9. Закона о раду и члана 73. Правилника о раду ББ, а отказно решење не садржи образложење у смислу одредбе члана 185. став 1. Закона о раду. Тужиљи је исплаћена отпремнина. ГГ и ДД били су тужиљи непосредни руководиоци, пре престанка радног односа. Утврђено је да је у Изменама и допунама Правилника о систематизацији радних места бр. ../05 од 26.09.2005. године у табели радних места под редним бројем 87 предвиђено радно место оператера ... са 6 извршилаца.

Тужени је донео Одлуку бр. ../10 од 12.04.2010. године о измени Правилника о систематизацији радних места од 26.09.2005. године, којом је предвиђено да се због потреба реорганизације и смањења обима пословања у Сектору ... смањује број извршилаца за радно место из Правилника под редним бројем 87, са 6 на 5 извршилаца, као и да одлука ступа на снагу даном доношења, а примењује се по истеку 8 дана од дана оглашавања на огласној табли послодавца. Наведена измена не садржи деловодни заводни број, а на полеђини је графитном оловком констатовано да је Одлука бр. ../10 од

12.04.2010. године истакнута на огласну таблу даном доношења на адреси ... бр. .. и седишту компаније на адреси ... бр. ..., као и да је одлука скинута са огласне табле 21.04.2010. године, испод којег текста је у десном углу назначено белешку сачинио, а испод тога директор кадровске службе ЂЂ са нечитким потписом, те да је у списима предмета копија наведене одлуке од 12.04.2010. године на чијој полеђини нема претходно наведене службене белешке, већ је наведена службена белешка фотокопирана на посебном листу папира. У оригиналу скраћеног деловодника туженог није назначена година и да је под бројем .. од 12.04.2010. године заведена одлука о изменама и допунама систематизације радних места, али да у деловоднику није заведена наведена службена белешка, те да тужени нема свеску евиденције о стављању и скидању службених белешки са огласне табле. Утврђено је и да није постојао нормативни основ за оцену резултата рада тужиле, односно критеријуми, те да тужени није приложио доказе о оцени резултата и осталих пет оператера у ОЦ Сектору

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, а које је утврдио после расправе одржане на основу члана 383. став 3. ЗПП, правилно је другостепени суд усвојио тужбени захтев за поништај решења о престанку радног односа од 28.04.2010. године уз закључак да за доношење спорног решења није био образован отказни разлог прописан чланом 179. тачка 9. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05...54/09).

Одредбом члана 179. тачка 9. Закона о раду прописано је да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође од смањења обима посла. Према одредби члана 185. став 1. истог закона прописано је да се уговор о раду отказује решењем у писаном облику и обавезно садржи образложење и поуку о правном леку.

Одредбама чланова 153-158. Закона о раду прописан је начин утврђивања вишка запослених код послодавца, када је с обзиром на укупан број запослених и број запослених који су вишак, неопходно доношење програма решавања вишка запослених, па је прописана садржина програма и поступак његовог доношења, поред осталог, чланом 155. став 1. тачка 4. истог закона прописано је да програм садржи критеријуме за утврђивање вишка запослених.

У конкретном случају није спорно да тужени није био дужан да на основу члана 153. Закона о раду донесе програм решавања вишка запослених, па самим тим није могао програмом предвидети критеријуме за утврђивање вишка запослених. Међутим, по оцени Врховног касационог суда изостанак потребе за програмом не значи изостанак потребе за критеријумима. Наиме, код туженог је дошло до економских, технолошких и организационих промена које су довеле до смањења броја извршилаца на радном месту под редним бројем 87 (у табели радних места садржаној у Изменама и допунама Правилника о систематизацији радних места од 26.09.2005. године) са 6 на 5 извршилаца.

Критеријуми за утврђивање вишка запослених примењују се увек у ситуацији када је смањен број извршилаца на одређеним пословима (без обзира да ли је послодавац дужан да донесе програм решавања вишка запослених или не), па је потребно од више извршилаца на тим пословима одредити ко од њих

представља вишак зато што постоји конкуренција више запослених за једно радно место. У конкретном случају тужени није утврдио и применио критеријуме који би показали зашто је тужила вишак у односу на осталих пет извршилаца који то нису, а сви су обављали исте послове оператера ОЦ у Сектору ..., односно није постојао нормативни основ за оцену резултата рада тужиле, односно критеријуми, те како тужени није приложио доказе о оцени резултата и осталих пет оператера у ОЦ Сектору ..., по оцени Врховног касационог суда другостепени суд је правилно закључио да критеријуми нису ни утврђени ни примењени.

Ревизијским наводима се указује да, у складу са одредбом члана 77. Правилника о раду радну способност запосленог цени овлашћено лице послодавца, те да је у конкретном случају процена радне способности тужиле испоштована, с обзиром да су овлашћена лица – непосредни руководиоци оценили радну способност тужиле као најслабију. По оцени Врховног касационог суда неосновани су ревизијски наводи о погрешној примени материјалног права. Наиме, чланом 7. Ковенције 158 МОП (Међународне организације рада) о престанку радног односа на иницијативу послодавца, прописано је да радни однос радника неће престати због разлога везаних за понашање радника или његов рад пре него што му се омогући да се брани од изнетих навода, осим ако се с разлогом не може очекивати од послодавца да му пружи ту могућност. У смислу члана 179. Закона о раду, отказни разлог из тачке 9. овог члана на основу кога је донето спорно решење, не спада у групу отказних разлога који се односе на понашање или радну способност запосленог, већ на потребе послодавца, па је тужили дат отказ због престанка потребе за њеним радом, а што је последица економских, технолошких и организационих промена које су настале код туженог. Ревизијско инсистирање на самосталности и аутономности туженог као привредног субјекта - послодавца у спроведеном поступку утврђивања вишка запослених, Врховни касациони суд прихвата у делу утврђених промена (економских, технолошких или организационих), јер организација рада и пословања спада у аутономну и самосталну област деловања послодавца, због чега суд не може да оцењује оправданост укидања или оснивања послова (радних места), односно повећања или смањења броја извршилаца на одређеним пословима (радним местима). Управо из ових разлога у конкретном случају није била предмет судског приспитивања оцена туженог да је на радном месту оператера ОЦ у Сектору ... уместо 6 извршилаца потребно 5, односно да је 1 извршилац вишак. Међутим, како тужила, као запослени, има право на одбрану од отказног разлога, а отказни разлог је престанак потребе за њеним радом, то је суд био овлашћен да у оцени законитости спорног решења испита на основу чега - којих критеријума је утврђено да је управо за радом тужиле престала потреба, при чему је утврђивање критеријума овлашћење послодавца, док се овлашћење суда своди на испитивање правилности њихове примене. Како тужени није утврдио и применио критеријуме у поступку утврђивања вишка запослених, то је незаконито спорно решење од 28.04.2010. године, па је испуњен услов прописан чланом 191. став 1. Закона о раду да се тужила врати на рад код туженог.

По оцени Врховног касационог суда, правилан је закључак другостепеног суда да Одлука о измени правилника о систематизацији радних места од 12.04.2010. године није објављена на огласној табли туженог, односно

није на законом прописан начин објављена у складу са одредбом члана 196. став 1. Устава Републике Србије. Решење правног претходника туженог о отказу уговора о раду тужилји од 28.04.2010. године донето је у време док Одлука о измени правилника о систематизацији радних места од 12.04.2010. године није била објављена, а самим тим није ни ступила на правну снагу, што представља довољан разлог за незаконитост решења о отказу уговора о раду заснованог на том општем акту, због чега правилно другостепени суд налази да је тужилји незаконито престао радни однос код туженог, па су неосновани наводи ревизије о погрешној примени материјалног права.

Осим тога, по оцени Врховног касационог суда правилан је закључак другостепеног суда да решење о отказу уговора о раду мора да садржи образложење, па је решење о отказу уговора о раду без образложења и само због те чињенице незаконито. Наиме, суштина образложења било којег правног акта, па самим тим и решења о отказу уговора о раду је што се дају разлози за доношење таквог решења односно за оно што је садржано у изреци тог решења. Како запослени против решења о отказу уговора о раду може да користи правна средства, то уколико решење не би садржало образложење са разлозима отказа онда би запослени практично био лишен могућности да правно средство користи.

Имајући у виду наведено Врховни касациони суд је одлучио као у изреци, на основу члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

**Председник већа - судија
Весна Поповић,с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**